

Organisering af fremtidens skolereform og fritidstilbud

København d. 11. juni 2014

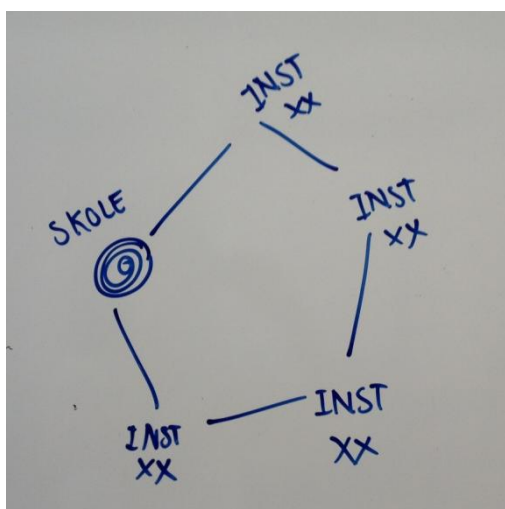
Att: Borgerrepræsentationen og særligt Børne- og Ungdomsudvalget, Københavns Kommune

Børne- og Ungdomsudvalget skal snart træffe de første beslutninger i forhold til organisering af fremtidens fritidstilbud og hermed også en væsentlig del af implementeringen af Folkeskolereformen.

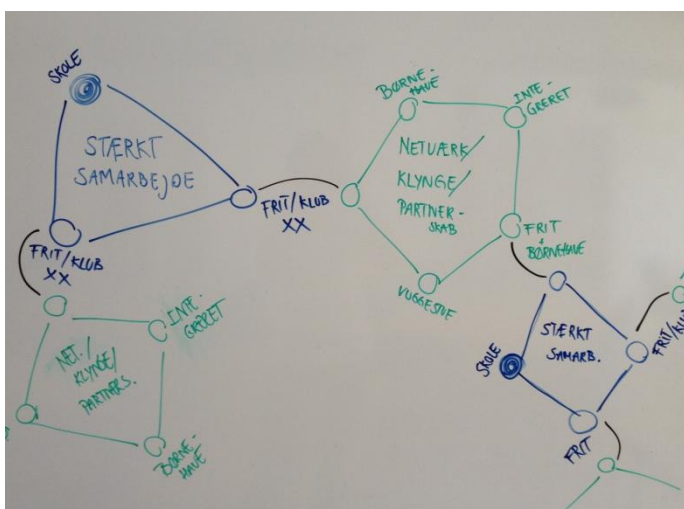
I kommunens materialer om Folkeskolereformen lægges op til, at læringsbegrebet foldes ud med øget teamsamarbejde og tværfaglighed. Fritidsområdet kan styrke børns grundlag for at tage imod læring, idet fritidstilbuddene i deres pædagogik arbejder med en social dybde, som inddrager brede samfundsgrupper. Herunder også de grupper, som i dag forlader folkeskolen uden tilstrækkelige kompetencer. Med reformen lægges der op til mere inddragelse af en pædagogisk praksis og et ligeværdigt og gensidigt respektfuldt samarbejde skoleledelse og fritidsinstitutioner imellem. Det er derfor afgørende, hvordan den pædagogiske profil i fremtidens folkeskole vil blive forstået, fortolket og implementeret.

Allerede i tidligere høringsvar har flere paraplyorganisationer givet udtryk for, at den 'Samtænkning', som blev videreført i 'Stærkt samarbejde', er et unikt stykke forarbejde, som der bør bygges videre på i forhold til udmøntningen af Folkeskolereform i København, herunder organiseringen af fritidstilbuddene. 'Samtænkning' var et kæmpe udviklingsprojekt, som Jeres forgængere i Borgerrepræsentationen tidligere gav ressourcer til at udvikle i København gennem de seneste 10 år.

'Stærkt samarbejde' er flere steder vellykket og udviklet på tværs af fritidsinstitutioner og skoler, af kommunale og selvejende institutioner og på tværs af selvejende institutioner med forskellig paraplytilknytning. Her arbejdes sammen ud fra et bredt favnende læringsbegreb, som netop er formuleret i formålet med Folkeskolereformen. Samarbejdet er imidlertid ikke organiseret ud fra en lukket model*1 omkring en skole og nærmeste institutioner, men derimod ud fra en model*2, der favner kompleksiteten og barnets færden lokalt i regi af forpligtende netværk/partnerskaber. Og disse beriges yderligere ved også at indgå i andre netværk/partnerskaber, og dermed får de flere fællesmængder med hinanden.

Model 1

Model 2

De steder, hvor der er et veludviklet 'Stærkt samarbejde', ser også ud til at være de steder, hvor man p.t. har aftalt mest vidtgående anvendelse af pædagoger i skoleregi, og samarbejde generelt til gavn for børnenes læring og udvikling. Der er nemlig unik viden om "Best Practice", som kan anvendes som inspirationskilde for andre, i form af "Next practice". Vi vil derfor gerne præsentere jer politikere for en række eksempler, da det er vigtige udviklingsdynamoer i forhold til implementering af Folkeskolereformen.

Strukturtenkningen byder på en model, som set i et forvaltningsperspektiv vil være enkel at administrere. Det vil imidlertid betyde en opbrydning i det andet store projekt som kommunen har iværksat de seneste 3 år, med tillidsreform og etablering af forskellige former for samarbejder mellem institutionerne, såsom klynger, forpligtende netværk og partnerskaber. Her sker i netværk og partnerskaber en stor udveksling af faglighed, sparring og styrket ledelse, som kan have tilsvarende gavnlig effekt i relationerne mellem skole og fritidshjem/klub, og dermed for børn og unge i et 0 – 18 års perspektiv.

Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at der rundt om i kommunen findes en række forskellige pædagogiske kulturer, som fx bunder i forskelle i områdets sociale og etniske sammensætning. Derfor findes der ikke én model, som kan bruges i hele København. Både af hensyn til det arbejde, der er foregået over de seneste år, og i respekt for den forskellighed, der findes rundt om i kommunen, bør I som politikere vælge en organisering med afsæt i forskellige modeller, som gavner børn og unges udvikling bedst, frem for i modeller, som alene tilgodeser en kommunal strukturtenkning.

Vedhæftet er beskrivelser om, hvordan institutioner og skoler lokalt samarbejder i 'Stærkt Samarbejde'. De viser billeder på, hvor fleksibelt og berigende samarbejdet kan være, når man tager afsæt i en fælles opgaveløsning og understøtter hinanden i ansvaret for børnenes trivsel, læring og udvikling. Det er samtidig en invitation til at besøge institutionerne og se og høre nærmere om samarbejdet.

Med venlig hilsen

Landsforeningen Frie Børnehaver og Fritidshjem

Paraplyorganisationen MDI

Børneringen

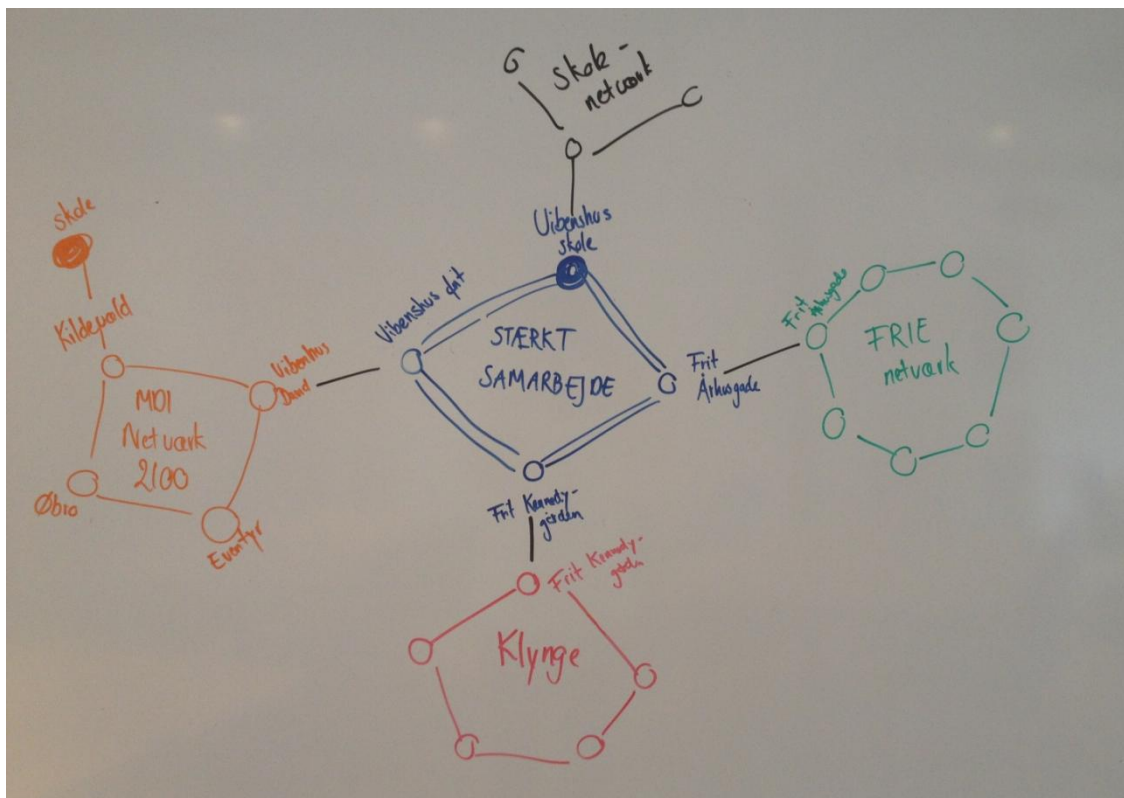
Landsforeningen Danske Daginstitutioner

DLO Hovedstaden

Lokale partnerskaber i sporet på børnenes færd

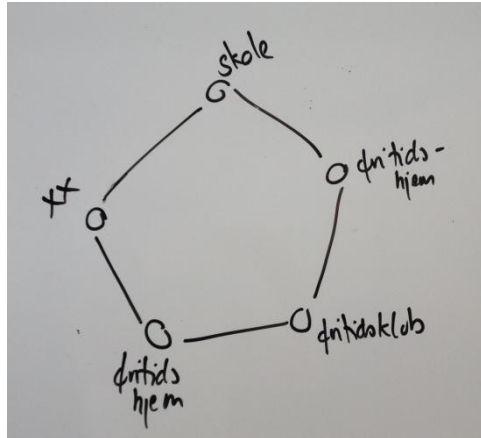
Thomas Springer, leder af Vibenshus (fritidshjem) og Davids (børnehave) fortæller om hvordan det stærke samarbejde fungerer og styrken i netop den organiseringsform:

Der findes en 10-årig indsats med "stærkt samarbejde". Institutioner rundt om skolen arbejder sammen med forskellige baglande. Både i forhold til netværk, klynger, partnerskaber, selvejende, kommunale, forskellige paraplytilknytning. Det input og den viden der kommer herfra kanaliseres ind i det stærke samarbejde og kommer naturligt til at favne hele 0 – 18 års området. Jeg synes faktisk det fungerer godt - fordi det er meget inspirerende.

Og fordi jeg sidder i netværk med Michael Grønberg fra Kildevælds fritidshjem og klub, som er i stærkt samarbejde med Kildevælds skolen, så hører jeg jo også hvordan man arbejder på andre skoler. Og det tager jeg med mig ind i mit stærke samarbejde.

Der hvor netværket eller det stærke samarbejde virker er hvor man sammen har fundet ud af det og er forpligtet fra bunden af. Jeg har siden hen også brugt meget fra MDI's netværksuddannelse. Man tager i fællesskabet initiativ til at gøre noget, og så ruller det. Men der er en gensidig forpligtethed på at få det til at fungere. Det vigtige i det her er at man føler sig forpligtet og det skal gro nedefra. For kommer man ikke til møderne, så ryger samarbejdet. Og det er helt centralt for skolelederen.

Hvis samarbejdet omkring skolen kun bliver med skolen som fokus, så får vi slet ikke så meget inspiration og vi favner jo slet ikke det miljø som børnene bevæger sig i. Vi kommer til at lukke os om os selv. Det var jo ikke det vi skulle med folkeskolereformen.

Når man overvejer struktur og organisering er det jo også oplagt at tænke videre hvad det er for nogle ledelsesprofiler der skal understøtte og fylde rammerne ud.

Hvis man som leder mere opfatter sig selv som stueleder, så har man svært ved at være tilstede i netværkene og være synlig i forhold til ens samarbejdspartnere. Det er selvfølgelig nemmere at være mere på børnene, hvis man kun er del af ét ledelsesnetværk. Men sådan tænker jeg ikke at min rolle er og tror heller ikke at det er det kommunen vil. Vi skal som ledere kunne favne kompleksiteten i ledelsesgerningen og det gør vi ved at holde udsyn og forfølge de potentialer der er meningskabende for institutionen.

Vibenshus & Davids er et fritidshjem med 40 børnehavebørn og 100 fritidshjemsbørn.

Vibenshus & Davids er en del af det forpligtende netværk 2100 sammen med Kildevælds fritidshjem og klub, Øbro menighedsbørnehave(børnehave) og Eventyrlandet (vuggestue og børnehave).

Vibenshus & Davids samarbejder med Fritidshjemmet i Århusgade, Fritidshjemmet Kennedygården og Vibenshus skole i stærkt samarbejde.

Der afholdes ledelsesmøder hvert kvartal, hvor fælles opgaver og medarbejdere drøftes og eventuelle problemer afklares/håndteres. Er der akutte problemer tales tages der kontakt med det samme. 1 gang om året mødes alle og laver en overordnet planlægning for året.

Når lederne samarbejder, så samarbejder medarbejdere også, til glæde for børnene

En fortælling fra processen med personaletilpasningen januar 2014

“Vi har haft et rigtig godt samarbejde med Katrinedals Skole og de to andre institutioner i alle årene med Samtænkning/ Stærkt samarbejde. Det bærer frugt nu, hvor vi skal til at arbejde endnu tættere sammen” siger Iben Hansen, leder af Randbøllen fritidshjem og klub.

Processen omkring skolereformen indledte vi med et par ledermøder i efteråret 2013. Der vidste vi ikke så meget endnu, men vi fik fastlagt nogle rammer/principper. Vi besluttede bl.a. at:

- Vi vil føre 'centertanken' (en hel klasse/spor) på en institution videre, hvilket vil sige at der vil blive 1 årsværk pr. spor/institution.
- Vi vil sørge for at al information, som blev givet videre til medarbejderne, i så stor udstrækning som muligt, bliver koordineret institutionerne imellem, så det er den samme information alle får.
- At vi vil fremstå som en enig ledelse – skole og fritidsinstitutioner i fællesskab.
- At vi deler morgenåbningen, som kommer til at ligge på fritidshjemmet på skolen, således at vi hver især sender medarbejdere dertil, og børnene altid vil møde minimum en voksen, de kender i forvejen.

Vi har efterfølgende holdt fællesmøder for alt pædagogisk personale på institutionerne, hvor også skolens ledelse deltog. Skoleledelsen præsenterede deres tanker om en skoledag efter 1. august 2014 og hvor de forskellige typer af pædagogstillingerne på skolen blev præsenteret og drøftet. I forlængelse heraf har der været gruppedrøftelser af hvad det pædagogiske personale særligt skal byde ind med og hvilke kompetencer der er i fokus. Det input har skolen brugt i forhold til at lave egentlig stillingsbeskrivelser af pædagogstillingerne på skolen.

Det tætte samarbejde har betydet at hele processen omkring personaletilpasningen har været præget af tydelighed og fælles fodslag fra den samlede ledelse. Processen er forløbet rimelig hurtigt og dermed har utrygheden heller ikke fyldt så meget som den kunne have gjort.

Randbøllen fritidshjem og klub er en selvejende institution med 100 fritidshjemspladser og 102 fritidsklubpladser.

Randbøllen er i det forpligtende netværk Firkløveret med Adventskirkens vuggestue, Adventskirkens børnehave og Vanløse Folkebørnehave.

Randbøllen samarbejder med Den integrerede institution ved Katrinedals skolen og Valhal i et stærkt samarbejde med Katrinedals skolen.

I det stærke samarbejde mødes man hver 2. måned i et udvalg bestående af medarbejderrepræsentant og ledere og snakker de overordnede linjer. 1 gang om året mødes alle der deltager i stærkt samarbejde og laver en overordnet planlægning for året. Planlægningen for den enkelte klasse/trin aftales løbende og alle byder ind med deres kompetencer til de forskellige projekter.

Vi har gennem de sidste 5 år holdt fastelavn fælles med skolen. Vi har integreret det som en del af skoledagen denne dag og her arbejder lærere og pædagoger også sammen om dagen.

Generelt så er der meget fokus på at betragte børnene/-grupperne som en fælles opgave og sørge for at det er 'det gode børneliv' der er omdrejningspunktet for al samarbejde.

Brobygning – der både handler om naturvidenskab og børns trivsel

Med afsæt i et naturvidenskabeligt tema som Brønshøj skole havde sat fokus på, blev Præstekær fritidshjem rammen om 1 – 2 dages intenst samarbejde om at forstå naturvidenskabelige begreber som massefylde, rummængde og bæreevne.

Grunden til at man flyttede læringsrummet til fritidshjemmet var at der dels var bedre plads og der dels var bedre mulighed for at ny-definere sig selv og hinanden, når man ikke er i de vante rammer og roller. På den måde blev der trænet samarbejde og sat nye rammer for fællesskabet for hele 2. årgang på tværs af klasserne.

Projektet var godt forberedt og dermed var samspillet mellem pædagoger og lærer gensidigt understøttende, selvom det nogle gange kan være svært at udfylde sin rolle når man er på udebane. Der var i alt ca. 50 børn der deltog.

Der var arrangeret tre forskellige procesforløb med børn fra Brønshøj skole. Et forløb handlede om samarbejde og fælles koordinering af indkøb, tilberedning og madlavning over bål. Et andet handlede om kreative /æstetiske udtryk og et tredje om at "bygge broer".

Børnene arbejder koncentreret med de udfordringer de blev stillet og i grupperne blev der reflekteret over forskellige naturfaglige scenarier der kunne forbedre deres performance. Hvad der skulle til for at forbedre tiden, antallet af overlevende, mængden af vand, styrken af pyramide-broen osv.

En del forældre har kommenteret projektet fordi børnene også har gengivet udfordringerne, erfaringerne og samarbejdet derhjemme. Og skolen kan efterfølgende notere at trivslen i klasserne er yderligere styrket.

I brobygningen skulle børnene opdelt i grupper, forcere en "farlig dødssump fuld af krokodiller", ved hjælp af mælkekasser. Der var én mælkekasse pr. barn. Aktiviteten blev først gennemført som tidskonkurrence, med tidstillæg, hver gang der var en der faldt i sumpen. Siden blev grupperne slået sammen og en længere bro blev bygget. Her var fokus på at få alle bragt over sumpen uden at nogen børn endte som krokodilleføde.

En anden øvelse gik på at børnene blev præsenteret for en pyramidekonstruktion bestående af 8 rør der var sammenrullede og tapede A4 papir. I grupper á 4, blev børnene bedt om at bygge en pyramide med papir og tape. Børnene skulle selv finde ud af hvordan pyramiden skulle konstrueres. Pædagogerne kunne hjælpe hvis børnene bad om det, men kun i form anvisende hints og svar på konkrete spørgsmål. Da pyramiderne stod færdigbyggede blev de placeret som en bro imellem 2 borde med ca. 20 cm mellemrum. En krog med snor blev placeret i toppen af pyramiden. I snoren hang en 2 l spand som børnene langsom kunne fylde op med vand uden at broen brast.

Børns omgangsform og kendskab til hinandens grænser

I Præstekær fritidshjem erfarede man at der var samspilsproblemer blandt nogle af drengene fra 3. klasse. Det kom bl.a. til udtryk ved nedladende og hånlige sprog, udelukkelse fra leg og selvhævdelse. Det skabte utryghed og manglende trivsel fortæller Lone Skov Petersen, leder af Præstekær skolefritidshjem og klub. De tilsyneladende "stærke" drenge hakkede på de andre drenge. Problemet blev taget op og drengene blev i fællesskab enige om at lave en kontrakt for hvordan man er sammen på en god måde. Specielt at forstå hinandens hensigter var et centralt tema. I snakken kom det frem, at den hårde omgangsform dels stammede fra drengenes tid i skolen og temaet blev taget op i det stærke samarbejde.

Sammen med skolen blev der lavet et fælles rollespilsprojekt, således at problemet ikke kun blev adresseret nogle enkelte drenge, men alle drenge på hele 3. årgang. I 4 dage "lånte" fritidshjemmet drengene, hvor de sammen og på tværs af klasser, fik bygget nye og andre relationer op og ånden i den kontrakt som drengegruppen havde formuleret sammen, blev rullet ud for hele årgangen.

Kontrakten er blevet udbygget undervejs, formuleret af drengene selv. Efter den fælles rollespils-dag med hele 3. årgang, har fritidshjemmet haft løbende aktiviteter, hvor fokus på de fælles gode oplevelser er fastholdt og dermed på indholdet af den fælles kontrakt. Drengene er nu på vej til at blive klubbørn og kontrakten er videregivet til klubben, som arbejder videre med temaerne med friluftslivet som ramme.

Forældrene berettede om trætte og begejstrede børn der kom hjem, fyldt med indtryk og oplevelser der satte dem i stand til at være sammen på nye måder. Både på fritidshjemmet og i skolen er konflikterne blevet færre og børnene minder hinanden om de aftaler de har lavet med hinanden. Tidligere var der nogle børn som var kede af at komme i skole, hvilket ikke er tilfældet mere.

På dagen havde en af pædagogerne indkaldt en gruppe frivillige rollespils-venner i fuld udrustning. De var med til at bære projektet igennem og skabe den rette rollespils-stemning.

Drengene blev efter aftale hentet på skolen kl. 8:00. På fritidshjemmet blev drengene inddelt i mindre grupper og iklædt udrustning og krigsmaling efter de respektive roller: gobliner, elvere, dværge og mennesker. Hver gruppe blev tilknyttet en voksen-guide og fik udleveret en fane. Den første "ordre" var at

fanen skulle bæres og beskyttes konstant og på intet tidspunkt i løbet af dagen, måtte den røre jorden. Herefter blev grupperne sendt på "løb" med "poster" rundt om Utterslev mose.

Udover at skulle beskytte fanen skulle drengene undervejs læse og forstå en opgavebeskrivelse og løse koder i runeskrift. Prøvelserne bestod bl.a. af bueskydning, tvekamp, indsamling til magisk eliksir, og forcering af borgmure. Alle aktiviteter tænkt med et element af dialog og /eller samarbejde og sproglig udvikling..

Drengene var mildest talt bjergtagede, og levede sig stærkt ind i spillet. Der var elementer af spænding og gys hver gang de nærmede sig en ny post. "Hvem eller hvilket monster kommer nu?"

(Billederne stammer ikke fra rollespilsløbet, men fra et efterfølgende rollespilsbaseret samtækningsprojekt, hvor vi fokuserede på regler og teknik i rollespils kamp.)

Præstekær skolefritidshjem og klub er en selvejende institution med 112 fritidshjemspladser og 110 fritidsklubpladser.

Præstekær skolefritidshjem og klub er i det forpligtende netværk Den Røde Tråd med Præstekær vuggestue, Regnbuen (børnehave), Husumvold (vuggestue og børnehave) og Pakhuset (børnehave og fritidshjem)

Præstekær samarbejder sammen med fire øvrige fritidshjem og klubber i et stærkt samarbejde med Brønshøj Skole. Det er Pakhuset, Bella, Brønsparken og Brønshøj-Husum Ungdomshus.

I det stærke samarbejde mødes lederne hver måned, planlægger og evaluerer tiltag og aktiviteter. Lærere og pædagoger mødes en gang om året til planlægning af årshjul. Derefter mødes man i mindre grupper for at planlægge mere detaljeret, både langsigtede og akut opståede projekter.